

tega in tudi iz drugih okolnostij slučaja se je pokazalo, da si je dotičnik najprvo poskušal prerezati vrat, da si je pa potem, ko se mu to ni posrečilo, s krvavima rokama poiskal iz predala konopca, s katerim se je obesil.

Jako velik pomen zadobijo krvni sledovi, ako jih najdeš na tistem, ki je sumen, da je zlodejec, ali pa na njegovih stvareh. Akoprem navadno zlodejstvo zapusti krvne sledove na zločinci, vender ni, da bi to moralo biti vsikedar tako. Zavisno je to od svojstva rane, potem od tega, kako da je zlodejec za časa zločina stal nasproti žrtvi in konečno od zelo mnogih malih okolnostij, katere so slučajno mogle vplivati.

Tudi hodi v tem pogledu v poštev, je li pustil zločinec mrliča mirno ležečega ali ne, potem posebna prebrisanost zločinčeva, previdnost, katero je pri tem imel, dà časih še celo vaja njegova (klavec, mesar). Kakó premeteno se lahko zvrši zločin, kaže nam to, da se je nekoč morilec poprej popolnoma slekel.

Razun na obleki in perilu zločinca, najdemo čestokrat krvne sledove na orodji, katero je slučajno rabil. Znabiti, a vender uprav izjemno redkokrat se zgodi, da bi orodje, s katerim je bila storjena ureznina i. t. d., ne imelo nikakih krvnih sledov. Tudi množina krvnih sledov zavisí od raznih slučajnostij brez ozira na to, da se je čestokrat orodje še le pozneje onesažilo.

Prav mnogokrat dá se na prvi pogled spoznati, je li sled od krvi nastal ali ne; čestokrat, sosebno ako najdeš sumne sledove na zločincu ali njegovih stvareh, treba se pa drugotno uveriti o značaji dotičnega sumnega madeža prepričati. V to svrho treba dvojnega: 1. dokazati z drobnogledom prav znamenljiva krvna telesca, 2. dokazati jednako znamenljivo krvno barvilo.

(Dalje prihodnjič.)

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Določilo § 525 obč. drž. zak. velja tudi za osebne služnosti in ne omejuje ga odst. 2. §-a 1447 obč. drž. zak.

V pravdi tožiteljev Marka in Barbe J. zoper toženca Janeza K. je okrajno sodišče v K. z razsodbo z dne 10. maja 1889,

št. 2499 odločilo, da se odbije tožbena zahteva razsoditi: Toženec mora zaradi pogodbe z dne 20. avgusta 1883, vknjižene na njegovem posestvu vlož. št. 19. kat. obč. Sp. B., prepustiti in oziroma napraviti tožiteljema novo primerno stanovanje ali pa njima odšteti in nazaj dati znesek 68 gld., ki sta mu ga bila plačala za dosmrtno stanovanje v sedaj pogoreli koči št. 19 v Sp. B. — Razlogi: Toženec je tožiteljema prepustil svojo kočo v dosmrtno stanovanje za 68 gld., napravila se je o tem pismena pogodba z 20. avgusta 1883 in vknjižila na toženčevo posestvo; tožitelja sta takoj šla stanovat v kočo, ki je pa dné 23. septembra 1888 do tal zgorela. Tako pripovedujeta obe stranki. Zoper tožbeno zahtevo se toženec zagovarja, da pogorišča ni on kriv, pač pa je ogenj zanetil tožiteljev šestletni dečko. — Vprašanje je, v katero vrsto pogodb spada omenjena pogodba, kajti četudi sta jo stranki krstili za »najemno pogodbo«, to ne veže sodnika, kateri mora vsako pogodbo presojati po bistvu naredeb, med strankama določenih in domenjenih. Le-ta pogodba ni najemna pogodba, kajti manjka jej določenega časa (§ 1090 obč. drž. zak.) in bistvene določbe §§ 1113 in 1116 ibid. bile bi tu nerabne. A tudi užitkarska pogodba ni, ker tu ni stranke, ki bi si bila, izročajoč imovino, nekaj izgovorila. Nego pogodbo z dne 20. avgusta 1883 je uvrstiti med pogodbe na srečo. Tožitelja sta jo sklenila nadejé se, da bodeta dolgo živela, a toženec nadejé se, da kmalu umrjeta. Če tožitelja kratko živita, je to njuna izguba, a toženčev dobiček, in naopak. Pogodba, s katero obetamo in sprejemamo upanje še negotove koristi, pogodba je na srečo (§ 1267 ibid.). Tu imamo opraviti z odplačilno pogodbo na srečo po smislu §§ 1284 in 1285 ibid. Ker za slučaj, da stvar, od katere zavisi upana korist, premine, ni posebnih določil v obč. drž. zak., torej so merodavna občna pravila o povračilu škode ali o razveljavi pravic in obvez, kedar premine kaka stvar (§§ 1247, 1295, 1296, 1311 in 1447 ibid.) Tožitelja dolžita toženca, da je on kriv pogorišča, češ, da je on branil gasiti ogenj. Tega pa nista dokazala, a bi tudi zadostovalo ne. Pač pa je iz pričevanj izvajati, da je ogenj zanetil tožiteljev sinko, ki je po malomarnosti svojih roditeljev dobil v roke žveplenke. Krivda bi bila torej le na strani tožiteljev. Vsekakor pa, kakor pri golem naključji, premine pogodba, ne da bi mogla pogodnika zahtevati odškodnine drug od drugega ali pa postavljenja v prejšnji stan, zlasti ne, kedar je bila sklenena

pogodba na srečo. Tako je tudi, akoprem je pogodba vknjižena na toženčevem posestvu. Vknjižba sama po sebi še ne more preduragčiti določeb obč. drž. zak. glede veljavnosti ali neveljavnosti pogodeb ali glede odškodovanja; vpisu v zemljiški knjigi je varovati pravice pogodnikov, a ne samo med njima, nego tudi glede na tretje osebe.

Na apelacijo tožiteljev je višje deželno sodišče v Gr. z odločbo z dne 27. nov. 1889, št. 7967 ugodilo zahtevi, da je toženec dolžan tožiteljema plačati znesek 43 gld. kot delni znesek tistih 68 gld., katere je bil prejel v dosmrtno stanovanje; odbilo pa je ostalo tožbeno zahtevo, da bi toženec moral tožiteljema prepustiti, oziroma napraviti novo stanovanje. Razlogi: Toženec ugovarja, da je pogodbe z dné 20. avgusta 1883 konec, ker ni več koče št. 19 v Sp. B., in da iz te pogodbe tožitelja ne moreta ničesar zahtevati. Gre torej najprvo zato, da se ustanovi značaj te pogodbe. S to pogodbo je toženec tožiteljema podelil služnost stanovanja v svoji hiši za 68 gld. odplačila. Da ničesar ne odločuje, ako sta stranki pogodbo oznamenili kot najemno pogodbo in tudi, da je ni moči smatrati kot najemne pogodbe, to je uže razložil prvi sodnik. Na to pogodbo je torej uporabiti predpise 7. pogl. II. dela obč. drž. zak. in sosebno predpise §-a 524 obč. drž. zak. Po le-tem določili preminejo služnosti sploh tako, kakor se končujejo po 3. in 4. poglavji III. dela obč. drž. zak. sploh pravice in obveze. Po §-u 1447 obč. drž. zak. je s koncem določene stvari pač konec vseh obvez, celo obveze, povrniti vrednost njeno, in zato je tudi nedopustno, če tožba poglavitno zahteva, da je napraviti in prepustiti novo stanovanje, in bilo je v tej točki potrditi odbijajočo prvosodno rzsodbo. Toda zadnji odstavek tega določila pravi, da mora dolžnik v tem slučaju dati nazaj in povrniti vse, kar je prejel, da bi izpolnil svojo obvezo, in sicer kot pošten posestnik, a tako, da si ne ukoristi škodo koga drugega. Zoper to se tudi ni moči pozivati na § 525 obč. drž. zak., kajti to določilo velja jasno zgol za zemljiške služnosti, govoreče o konci služnega ali gospodujočega zemljišča, in tudi je toženec izrekel, da ne mara znova postaviti pogorele koče. Ako toženec trdi, da je s koncem služnostnega predmeta tudi preminola sleharna tožiteljev pravica, tega torej ne opravičuje zakon. Služnostna pravica tožiteljev res da je preminola kot taka, to je kot stvarna pravica do dosmrtne rabe stanovanja

v hiši št. 19 v Sp. B., a tu gre za služnostno pravico, katero je ustanovila pogodba (§ 480 obč. drž. zak.), in zatorej je ozirati se tudi na dotične pogodbene pravice, a te uravnava § 1447 *ibid.* Toženec tudi ugovarja, da se je koča vnela po krivdi tožiteljev. Ali tega ni dokazal, ker ni dokazal, da je tožiteljev dečko z žveplenko zažgal hišo in da je žveplenko dobil v roko po krivdi tožiteljev. Dognano je torej, da je toženec tisto, kar je od tožiteljev prejel za podeljeno jima stanovalno pravico, tako nazaj dati dolžan, kakor bi sicer ukoristil si škodo tožiteljev. Le-tá sta pet let imela stanovanje, in zvedenca sta vrednost najema določila s 5 gld. za vsako leto. Toženec bi bil torej drugače za to dobo prejel samo 25 gld. najemščine in mora torej presežek prejetega odplačila v znesku 68 gld., to je 43 gld. tožiteljema nazaj plačati, ker bi si sicer njima v kvaru pomnožil svojo imovino s tem zneskom. A vsega odplačila nista upravičena nazaj tirjati tožitelja.

Na revizijsko pritožbo je potem na višje sodišče z odločbo z dne 4. marcija 1890, št. 1185, povse obnovilo prvo razsodbo.

Razlogi.

Uže nižji inštanci sta prav razložili, da pismene pogodbe, na katero tožitelja opirata svojo zahtevo, ni moči smatrati za najemno pogodbo, in prilega se zakonu mnenje višjega deželnega sodišča, da se kaže kot služnostna pogodba ta listina, po kateri je toženec tožiteljema do njune smrti prepustil rabiti za 68 gl. odplačila njegovo hišo z vsemi stanovališči in z vsemi njegovimi pravicami. Ker pa je koča, v katero sta tožitelja prišla 1883. l., dne 23. sept. 1888 do tal pogorela, vpraša se, česa sta zategadelj upravičena zahtevati od toženca tožitelja, ki sta uže 1883. l. bila plačala za služnost 68 gld. Da bi bil toženec kakorkoli zakrivil pogorišče, tega tožitelja sama ne trdita. Uporabiti je torej zakonova določila o konci služeče reči. Tu določa § 525 obč. drž. zak., da konec služnega ali gospodujočega zemljišča ustavi služnost, da pa služnost zadobi zopet svojo moč, kedar se v poprejšnji stan postavi zemljišče ali pa poslopje. Ako višje deželno sodišče meni, da to določilo velja le za zemljiške služnosti, a ne tudi za osebne servitute, to nima v zakonu, na kar bi se oprlo, ker imamo tudi pri osebnih služnostih služno zemljišče ali poslopje, če tudi ni gospodujočega,

Iz §-a 525 obč. drž. zak. pa izhaja, da tožiteljema pristoja le pravica zvrševati stanovalno služnost v koči št. 19 v Sp. B., ako bi jo toženec znova vzgradil, ali če bi jo tožitelja sama hotela vspostaviti po §-u 483 obč. drž. zak. Drugega ne moreta iskati od toženca, zlasti ne moreta zahtevati, naj kočo znova vzgradi, kajti to je protivno pojmu služnosti, katere je zgolj pripuščanje in opuščanje, niti ni, da bi mogla od njega tirjati, naj jima nekaj ali vse povrne, kar sta plačala za podelitev služnosti, ker toženec je to, za kar je odplačilo prejel, popolnem izpolnil, namreč prepustil kočo tožiteljema v dosmrtno stanovanje in dovolil, da se je ta pravica tožiteljema v prid vknjižila na njegovo posestvo; zlasti, ker v pogodbi še druge obveze ni prevzel, pač pa se je tožitelj Marka J. izrecno zavezal, da bode na koči karkoli na svoje stroške popravljaj in vse davke in doklade plačeval. Ker je torej toženec vse izpolnil, za kar je prejel 68 gld. odplačila, onda ni moči trditi, da si je ukoristil škodo tožiteljev, ko se je ustavila služnost zaradi konca njegove kočice. Nego to, da je kočica pogorela, znači se kot naključje, ki zadeva tožitelja po § 1311 obč. drž. zak., ker se je pripetilo v njiju imovini, namreč v njiju upravičenosti, da smeta zvrševati služnost stanovanja.

b) Rejna pogodba.

Na tožbo Josipa R. proti Andreju G. in Mariji G. zaradi 120 gld. je okrajno sodišče v B. razsodilo: Prvotoženec je dolžan plačati tožitelju 120 gld. cene za voliča, katera je bil od njega v rejo vzel, nepogojno, drugotoženka pa »in solidum« isto kakor prvotoženec, ako ne priseže, da ni res, da bi bil tožitelj Andreju G. in Mariji G. dal dva voliča v rejo takó, da ju prodasta in tožitelju izročita dogovorjeni znesek 120 gld. in polovico dobička, nadalje da ni res, da bi Marija G. izrecno obljubila nerazdelno izpolniti to obvezo. Razlogi: Tožitelj trdi, da je dne 17. februarija 1887 zakonskima Andreju G. in Mariji G. dal dva voliča v rejo tako, da morata toženca ta voliča zadnji čas do 17. februarija 1889 prodati in iz skupila dogovorjeno ceno 120 gld. ter polovico, kar bode več skupila njemu plačati, potem, da sta se oba toženca nerazdelno zavezala izpolniti to rejno pogodbo. Ker toženca do vložitve tožbe voličev še nista prodala, toži ju za ceno, pridržujoč si,

da bode pozneje zahteval dobička. Toženca oba tajita, da bi bila rejna pogodba sklenena za čas, namreč s pogojem, da morata voliča biti do dne 17. febr. 1889 prodana in cena plačana; toženka pa še posebe ugovarja, da ona sploh ni s tožiteljem sklenila nikake rejne pogodbe. Vpraša se najprvo, kakšen pravni pomen ima rejna pogodba, in, ali je tist, kedor v rejo dá, upravičen tirjati dogovorjeno ceno. Po vsej svoji narodi je rejna pogodba družabna pogodba po smislu 27. pogl. obč. drž. zak.: kedor v rejo dá, vloži za glavnico vrednost v rejo dane živine, tukaj torej vrednost voličev v znesku 120 gld., a tist, ki v rejo vzame, vloži svoj trud in svoje potroške, ko streže in krmi živino; in kedar preneha družba, imata vsaka stran polovico dobička. Po § 1188 in 1212 obč. drž. zak. veljajo naj glede družabne imovine, glede uprave z njo in glede razveze družbe, kedar ni drugega v družabni pogodbi določenega, določila obč. drž. zak. o vkupnosti lastnine in zlasti § 850 obč. drž. zak., a po tem je upravičen vsak deležnik zahtevati, da se razveze vkupnost in da se mu izroči njegov vlog, to pa vsak čas, samo ne o nepravem času. Ker toženca samo ugovarjata, da je leta tožba bila vložena prezgodaj, a ne trdita, da je bila vložena o nepravem času, ker pa je čas reje z dnem vložitve, to je z 19. marcijem 1889 gotovo uže dotekel, onda tožba nikakor ni prezgodaj vložena niti neutemeljena, kolikor meri na poplačilo priznane dogovorjene cene, znašajoče 120 gld. Bilo je prvotoženca obsoditi nepogojno, drugotoženko pa s spoznano sprejeto prisego, ker priče prisežnega stavka niso potrdile, a tudi protivnega niso govorile.

Višje deželno sodišče v Gr. je to razsodbo z dné 31. avgusta 1889, št. 8732 z odločbo z dne 6. novembra 1889, št. 9228 predrugáčilo ter odbilo za sedaj tožbeno zahtevo. Razlogi: Prvi sodnik je pravno bistvo rejne pogodbo prav določil, češ, da je družabna pogodba, in potrditi je vprašanje, je li tu dana družabna pogodba. Zakonovo določilo, da se med člane razdelita dobiček in izgubiček po dogovorjenem ali z zakonom ustanovljenem razmerji, ne izločuje tega, da tist, ki v rejo vzame, povrne tistemu, ki v rejo dá, prvotno dogovorjeno ceno v rejo dane živine v vsem znesku in ne glede na pričakovano prodajno ceno, kedar družba preneha, kajti to prvotno določeno ceno smatrati je za glavnico. Po § 1192 obč. drž. zak. ostane glavnica lastnina tistega, ki je k njej vložil, razun tedaj, kedar se je vrednost dela pritegnila k glav-

nici in se je vse izreklo za vkupno blagó; te izime pa niti ne trdita toženca. Kedar je družbe konec, lahko torej družabnik gotovino, katero je vložil, tirja nazaj od tistega družabnika, kateri je glavnico, oziroma družabno imovino prevzel. Zaradi tega določila torej ne izgine pravno bistvo družbe, opravilo ne nastane kupna pogodba, toženca nista postala lastnika živinčet, v rejo danih, zlasti ne, ker bi se tu nikakor ne zlagali pogoji po zakonu v § 354 obč. drž. zak. gledé lastnine kot pravice v subjektivnem pomenu. Če pa se priznava pravni obstoj družabne pogodbe, to ima tožitelj le pravico zahtevati, da se mu izpolni pogodba, t. j. zahtevati, da se voliča prodasta in da tako iz skupila dobi svoj vlóg t. j. 120 gld. prvotno dogovorjene cene, pa da se dobiček, če ga je kaj, razdeli po dogovoru. Predno voliča nista prodana, pa ni moči smatrati, da je družabna pogodba razvezana in pred to razvezo tožitelj nima pravice, da bi zahteval povračila vrednosti svojega vloga, in to izhaja iz jasnega določila §§ 1199 obč. drž. zak. Ker torej tožitelj nič ne trdi, da bi voliča bila uže prodana, in ker tega tudi ni uvideti iz pravnih obravnave, zatorej se prezgodaj zahteva plačilo cene 120 gld. in je zahtevo dilatorno odbiti; tožitelju pa pristojna le pravica, zahtevati, da se obistini ta prodaja in razveže družba. Izpodbijano razsodbo je bilo torej predrugačiti pa odbiti tožbeno zahtevo.

Višjesodno to odločbo je najvišje sodišče z odločbo z dné 12. febr. 1890, št. 1804 potrdilo iz nastopnih razlogov: O tožiteljevi reviziji je soditi samo na podlogi poprejšnje obravnave (§ 7 dv. dek. s 24. okt. 1845, št. 906 zb. pr. zak., §§ 257 in 260 obč. sod. r.). Zategadelj se ni ozirati na plačilo, katero se je zgodilo po navedbah revizijske pritožbe potem, ko je izišla prvosodna razsodba. Tako tudi ni, da bi se sklicevalo in oziralo na krajevni običaj, kateri naj bi pripomogel razlagati zadevno pogodbo. Zatorej grè tu samo za to, je li obdržati prvo, tožbeni zahtevi nekaj nepogojno, nekaj pogojno ugajajočo razsodbo ali pa drugo razsodbo, ki začasno odbija tožbo. Iz tega, kar stranki navajata, izhaja, da se je res sklenila tako-imenovana rejna pogodba. Poprejšnji inštanci sta sodili to pravno opravilo kot družabno pogodbo (§ 1175 obč. drž. zak.) in sta to jako primerno utemeljili. Neosnovano je, če se trdi, da je pogodbi pripisovati svojstvo kupne pogodbe. Po omenjeni pogodbi in po izročenji zadevnih dveh voličev ni dobil do njiju lastninske pravice toženec Andrej G., niti sotoženka Marija G.,

ako bi tudi ta pogodbo sklenila s tožiteljem, kar pa ni dokazano. Iz pogodbe ni pristojala tožencu, ali tudi obema tožencema pravica, da bi po svoji volji ravnala z voliči, nego ustanovljena je bila zaveza, prodati vola in na to njiju lastniku, tožitelju, odšteti domenjeno ceno v znesku 120 gld. in tudi polovico doseženega dobička. Ako bi se bila prodaja morala, kakor trdi tožitelj, po dogovoru izvršiti v dveh letih, namreč najkasneje do dne 17. febr. 1889, onda tožitelj ni bil upravičen, zahtevati kar po preteku tega časa, da mu toženca plačata navedeni znesek. Res se po § 1205 obč. drž. zak. družba sama razpusti, kedar preteče čas, za kateri je bila sklenena. Ali, dokler se ne zvrši opravilo, ki je bilo družbi predmet, to traja družabna vez še nadalje. Ako naj pravno dejanje, od katerega zavisi izvršenje opravila, stori kak družabnik in ako je on mudljiv, onda ga sodružabnik samo lahko prisili, da to stori. Zato in iz drugih prikladnih razlogov, katere navaja viš. dež. sodišče, je tožba prezigodnja in bilo je potrditi višjesodno razsodbo.

c) Motitev posesti po posrednih nasledkih izvrševane lastninske pravice (§§ 364, 339, 329 obč. drž. zak.).

Okrajno sodišče v Z. je s konečnim odlokom z dne 1. decembra 1889, št. 6186 spoznalo: Toženec dolžan je priznati, da ima tožiteljica zadnjo dejansko posest parcel št. 132. in 133. kat. obč. D., motil jo je v tej posesti, ker je dne 21. okt. 1889 po svoji parceli št. 143 izkopal 60 korakov dolg, blizu čevelj širok in tako globok jarek, da se po njem iz višave deroča voda z deročim peskom vred skoro vsa razliva na parceli št. 132. in 133., ne sme je torej več motiti in mora stvar v poprejšnji stan postaviti. Razlogi: Toženec priznava, da je na svoji parceli št. 143. izkopal jarek, da se zaradi njega na parceli tožiteljice št. 132. in 133. odteka več vode nego prej, da se izliva deroča voda s peskom vred vánji in da torej to ovira uživanje teh parcel. A ugovarja pa, da tožiteljčine posesti ni motil, češ, da je lastnik parcele št. 143. kat. obč. D. in sme s svojo lastnino storiti, kar hoče. — Parceli št. 132. in 133. kat. obč. D. sta samo v posesti tožiteljice (§ 312. obč. drž. zak.). To priznava toženec, in tožiteljica sme torej brez odgovornosti svoji parceli rabiti in uživati (§ 329. ibid.), a po § 339. ibid. ne sme

nihče tuje posesti motiti. Lastninsko pravico smeti je le zvrševati, dokler se ne kratijo tuje pravice (§ 364 *ibid.*), in le tist lastnik, ki svoje pravo zvršuje v pravnih mejah, ni odgovoren za škodo, učinjeno komu drugemu (§ 1305 *ibid.*). Na sosednih zemljiščih je torej lastninsko pravico le tako zvrševati, da je moči tudi sosedno zemljišče neovirano uživati. Iz lokalnega ogleda in priznanja strank pa izhaja, da se zaradi nakopanega jarka mnogo vode s peskom vred izliva na zemljo tožiteljice, da je torej ta ovirana v posesti parcel št. 132 in 133, da jih ne more uživati kakor do sedaj, ker se že po zakonih prirode mora zaradi jarka več vode izlivati na njeni parceli, nego do sedaj. Po smislu § 2. ces. uk. z dne 27. okt. 1849, št. 12. drž. zak., je torej tožiteljica popolnem upravičena, zahtevajoč, da more svoji parceli uživati kakor do sedaj, in da se poprejšnji stan zopet ustanovi, ker se je stanje samooblastno predrugačilo.

Višje deželno sodišče v Gr. je z odločbo z dné 29. januvarija 1890, št. 1180, tožbeno zahtevo odbilo iz nastopnih razlogov: Ni prepira o tem, da je toženec izključljiv posestnik parcele št. 143 kat. obč. D. Tožiteljica pa ni trdila, da jej glede parcele pristojna kaka pravica, zlasti pravica, da bi smela zahtevati, naj toženec opušča, kar bi sicer bil upravičen storiti kot lastnik te parcele. Tožiteljica celo ni trdila, da je kedaj kako tako pravico zvrševala, da ima torej posest njeno. Dejanje, katero tožiteljica smatra za motitev posesti svojih parcel št. 132. in 133. kat. obč. D., je to, da je toženec izkopal jarek na svoji parceli 143, katera v prirodi višje leži. Toda toženec s tem ni zakrivil nikakega seganja v tožiteljčino posest (§ 329 obč. drž. zak.). Da je zaradi tega jarka deževnica začela po fizikalnem zakonu drugače teči, in da dejanje toženčevo, katero neposredno ne sega v tožiteljčino posest, ima posredno slabe nasledke za zemljišče tožiteljice, to nikakor ne dela dejanja toženčevega za motitev posesti, ker manjka jej znak samooblastja, brez katerega motitve posesti ni moči misliti (§ 339 obč. drž. zak.). Ker torej tožiteljica ni bila motena niti v posesti stvari, kajti toženec vanjo ni segal, niti v posesti pravice, kajti takšne tožiteljica celo trdila ni, onda bilo je tožbeno zahtevo odbiti in prvosodno odločbo predrugačiti.

Na revizijski rekurz je najvišje sodišče z odločbo z dné 1. aprila 1890, št. 3751, prvosodni odlok obnovilo. Razlogi:

Po sodnem lokalnem ogledu in toženčevem priznanji je dognano, da so poprej izpodnebne padavine razlivale se iz večine po jarku *E.* oglednega obrisa proti vzhodu parc. št. 143 toženčeve, da se pa sedaj, ko je toženec na tej parceli izkopal zadevni jarek *A—B*, izliva skoraj vsa z višjega sveta deroča voda na parceli tožiteljice in tu tudi pušča dokaj peska. Po § 364 obč. drž. zak. je lastninsko pravico zvrševati smeti samo toliko, kolikor se s tem ne sega v pravice koga drugega. Tu pa tožiteljica mora zaradi tega, ker je toženec na svoji parceli št. 143. jarek izkopal, trpeti te slabe nasledke, da prideta njeni njivi pod vodo in pod pesek ter se tako seveda zmanjša dohodek iz njiju. Tako pa je motena dosedanja mirna tožiteljčina posest prav gotovo. Toženec, izkopavši jarek, odvaja vodo s svoje parcele na tožiteljčini parceli, izkazal pa ni, da ima on posest te služnosti in zato je tožiteljica bila po § 339. obč. drž. zak. upravičena, da je zoper to samooblastno seganje toženčevo v njeno posestno območje poklicala sodnika na pomoč, katero jej je prvi sodnik tudi po vsej pravici dodelil.

d) Sedež vodstva rudniškega društva ni merodaven za rudarsko-sodno pristojnost (§ 65., 66., 49., 50. ces. pat. z dne 30. nov. 1852, št. 251 drž. zak.)

V. B. prosi zoper »dalmatinsko premožko društvo« s sedežem v Trstu, da bi se določil narok po § 63. konk. r., in potem otvoril konkurz. Dež. sodišče v Lj. zavrne prošnjo zaradi nepristojnosti po smislu § 58. konk. r., ker iz poizvedeb, po c. kr. revirnih rudarskih uradih v Ljubljani in Zadru z dopisi z dne 16. in 19. nov. 1889, št. 1254 in št. 524 naznanjenih, izhaja, da to dalmatinsko premožko društvo v Trstu nima v okraji revirnega rudarskega urada v Ljubljani (za Kranjsko, Gorico, Gradiško in Trst) nikakega rudokopa, pač pa premogokop pri Skradinu v Dalmaciji, — in oziraje se na to, da to društvo v Trstu ni vpisano niti v tusodni trgovski knjigi, niti v tusodni rudarski knjigi.

Rekurzu, ki ga je V. B. vložil, ugodilo je višje dež. sodišče z odločbo z dne 30. dec. 1889, št. 11830 in odredilo določitev naroka po § 63. konk. r. Razlogi: Po smislu § 76. jur. n. mora se konkurzna razprava o rudniškem društvu kot takem vršiti pri tistem

sodnem dvoru I. stopnje, katero je določeno, da zvršuje rudarsko sodno oblast nad njim. Ker posebnih določil glede rudniških društev ni, smatrati je ono sodišče pristojnim, katero je po občnem ustanovilu § 26. jur. n. poklicano glede na sedež vodstva take pravne osebe. Sedež »dalmatinskega premožkega društva« pa se nahaja v Trstu in ker se je po členu IX. minist. nar. z dne 6. dec. 1853, št. 261 drž. zak. v začasno zvrševanje rudarsko sodne oblasti na Primorskem določilo dež. sodišče v Lj. kot rudarsko sodišče, ne da bi to pozneje razveljavljeno bilo, potem, ker iz tega, da ni dež. sodišču v Lj. glede tega rudniškega društva voditi rudarske knjige, nikakor ni moči izvajati nepristojnosti imenovanega sodišča, kajti spisovanje rudarske knjige je le del področja, rudarskim sodiščem pristojnega, — onda je utemeljena pristojnost zaprosenega sodišča.

Najvišje sodišče je revizijskemu rekurzu premožkega društva z odločbo z dne 23. aprila 1890, št. 4170 ugodilo iz teh-le razlogov: Nedvomno izhaja iz §§ 65., 66., 49., 50. ces. pat. z dne 20. nov. 1852, št. 251 drž. zak., da pristojna zvrševanje rudarsko-sodne oblasti onemu sodnemu dvoru prve stopnje, v čigar rudarsko-sodnem okoliši se ruda koplje in rudokop leži. Zategadelj ne more glede rudarsko-sodne pristojnosti sedež vodstva rudniškega društva biti v nikakem slučaju merodaven. Po dopisih c. kr. revirnih rudarskih uradov v Ljubljani in v Zadru pa nima »dalmatinsko premožko društvo« v Trstu v okoliši prvo-imenovanega urada nikakega rudokopa, nego le premogokop pri Skradinu v Dalmaciji, tako da ne spada pod rudarsko-sodno oblast dež. sodišča v Lj., a zato je bilo zgoraj omenjeno, pri tem sodišči vloženo prošnjo z ozirom na § 76. navedenega ces. pat. kar naravnost zavrniti zaradi nepristojnosti zaprosenega sodišča.

Trgovsko pravo,

Pribito opravilo ni, če se določi zgolj rok za izpolnitev.

Tožitelj F. R. je dne 27. junija 1889 kupil od toženca A. Ž. 30 veder vina po 5 gld. Dne 27. julija hotel je vino prevzeti, a bilo je uže drugam prodano. Zaradi tega zahteva 70 gld. odškodbe, češ, da je toženec sklenjeno pogodbo prelomil, oddavši vino drugam, zakrivil, da ni moči izpolniti je. Odškodnina, da se sestavlja nekaj

iz razlike med kupno in prodajno ceno, nekaj pa iz provzročenih gotovih izdatkov.

Prva inštanca je tožbo odbila iz nastopnih razlogov: Tu bi bilo prisoditi odškodnino po smislu občnih pravnih pravil le tedaj, ako bi bil toženec neopravičeno vino dalje prodal in tako storil, da pogodbe ni moči izpolniti. Tožitelj mora dokazati krivdo toženčevu. Kupil je vino, pravi, domenivši se, da je prevzame, kedar bode moči, in da bode to trajalo morda 14 dnij; ni se bil torej določil čas izročitvi. Ta trditve je neverjetna uže sama po sebi, kajti kmetje, katerim se toženec prišteva, prodajajo vino, da kmalu denar dobijo; tudi prodavec ne bode maral dolgo imeti vina na svojo nevarnost v kleti, sosebno ker bi se po izjavi zvedencev rado spridilo. Te trditve pa tožitelj tudi ni dokazal. Pač pa je toženec po pričah dokazal, da se je tožitelj dné 27. junija 1889 zavezal prevzeti vino v 14 dneh. To tudi tožitelj indirektno priznava v repliki, češ, da se toženec ni ravnal po predpisih trgovskega zakonika, ker mu ni svoje namere objavil. Omeniti je tu, da je opravilo, na katero se tožba upira, absolutno trgovsko opravilo, kajti tožitelj je krčmar ter je kupil vino, da ga dalje proda (čl. 271, št. 1 trg. zak.). Vender pa ni toženec s tem, da je po preteklem določenem času vino dalje prodal, pogodbe prelomil, ker je tist čas bila pogodba za njega uže »eo ipso« razdrta. Dognano je, da je bil prejemu vina pogojen določen čas, da ni tožitelj ta čas po vino prišel; nastopila je torej pri njem »mora solvendi et accipiendi«, in tako je imel zaradi določene točnosti (čl. 328 št. 1 kaz. zak.) toženec pravico poprijeti se pravnih dobrot iz čl. 357 in 354 trg. zak., to je od pogodbe odstopiti, kakor se ne bi bila sklenila, in ni mu bilo treba ravnati po čl. 343 in 356 trg. zak., kajti tudi tukaj velja načelo: »dies interpellat pro homine«. Iz tega je razvidno, da tu ni bilo treba ratifikacije; ker pogodbo je bilo točno v 14 dneh izpolniti, in ker se to ni zgodilo, bil je toženec upravičen misliti, da je tožitelj od pogodbe odstopil ter da tudi njega več ne veže, zatorej pa tudi ni moči govoriti o nikaki krivdi po prelomitvi pogodbe in bilo je tožbo odbiti.

Višje sodišče je z odločbo z dne 30. decembra 1889, št. 11931. prvo rzsodbo predrugačilo in tožitelju priznalo sicer ne zahtevanih 70 gld., pač pa 50 gld. Razlogi: Po priznanji toženčevem je dokazano, da je tožitelj dne 18. ali 19. julija 1889 k

tožencu prišel po kupljeno vino, da pa je toženec tist čas to vino uže drugemu prodal bil. Tako je tudi dokazano, da tožencu ni bilo več moči pogodbe izpolniti. Toženec trdi, da se je dne 27. junija 1889 s tožiteljem domenil, da se kupljeno vino prevzame v 14 dnéh, pričenshi s 27. junijem 1889, da je tožitelja, ko ga v 14 dnéh ni bilo po vino, čakal še 5 dnij in še-le potem to vino dalje prodal. Tožitelj pa pravi, da je tedaj samo obljubil, da bode posodo, potrebno v pretakanje, dobil in poslal prej ko moči, znabiti v 14 dneh, vsekakor pa pred jednim mesecem. S pridobninskim listom je dokazano, da je tožitelj krčmar; torej je vino kupil, da ga naprej proda, in kup je po čl. 271 trg. zak. trgovsko opravilo. Priče potrjujejo, da je pri pogodbi na vprašanje toženčevo tožitelj odgovoril: »po vino pridem v 14 dneh«, a tudi, da takrat ni bilo zmenjeno, kaj se bode zgodilo, če tožitelj v 14 dneh ne pride po vino. Ni torej, da bi bilo govoriti o sklepu pribitega (fiksnega) opravila po smislu člena 357 trg. zak. Toženec po čl. 356 trg. zak. ni bil upravičen odstopiti jednostranski od sklenjene pogodbe in prodati drugam vino, tožitelju prodano, ampak on bi bil moral, če je hotel od pogodbe odstopiti, to objaviti tožitelju in mu še dati primerni rok za prevzetje vina. Toženec ne trdi, da je to objavil tožitelju, mora torej, ker je vino uže drugemu prodal in pogodbe ne more več izpolniti, tožitelja odškodovati. Tudi, če ni v tej pogodbi, kakor toženec trdi, trgovsko opravilo po čl. 271 trg. zak., bil je toženec po § 919. obč. drž. zak. le upravičen tirjati, da se natanko izpolni pogodba in povrne škoda, ni pa smel jednostranski odstopiti od pogodbe. Tožitelj zahteva od toženca povračilo storjene škode in aro, vsega vkupe 70 gld. Zvedenca to svoto smatrata za primerno. Če se pa pomisli, da je tožitelj svoje škode nekoliko sam kriv, ker ni po svoji obljubi čez 14 dnij po vino prišel in je morda s tem toženca zapeljal v napačno, če tudi ne opravičeno domnevo, da ni na pogodbo več navezan; če se dalje pomisli, da je tožitelj sam tožencu rekel, da je zadovoljen, če mu toženec 30 gld. odškodbe plača; in če se pomisli, da bi si tožitelj lahko drugo vino omislil, ker je okolica v K. obč. znana vinorodna zemlja, in da mu ni bilo treba škode v zahtevanem znesku trpeti, onda je bilo skržiti zahtevano odškodnino po § 1304. obč. drž. zak.

Najvišje sodišče je z odločbo s 5. marcija 1890, št. 2486, razzodbo višjega sodnika potrdilo.

Razlogi:

Za izpolnitev zadevne kupne pogodbe dogovorila sta tožitelj in toženec po izpovedih prič 14dnevni rok, počenši z dnevom sklenjene pogodbe. Iz tega dogovora ne izhaja, da bi postavljeni rok bil glavni obsežek izpolnitvi kupne pogodbe. Tudi okolnosti tega slučaja ne kažejo, da bi prodavec, oziroma kupec le tedaj zavezan bil, če nasprotnik izpolni domenjeni rok. Pribito opravilo po smislu čl. 357 trg. zak. to ni. Če je tožitelj s prejemom vina mudil, ker v določenem roku ni prišel k tožencu po vino, zato toženec ni bil upravičen, meni nič tebi nič vino drugemu prodati, ampak ravnati bi moral po čl. 343 trg. zak. In ker dné 17. ali 18. julija toženec ni mogel vina tožitelju dati, ker je je bil uže preje prodal drugam, prišel je po oddaji vina v zamudo, a tožitelj ima po čl. 355. trg. zak. pravico, da namestu izpolnjenja tirja odškodbe zaradi neizpolnjenja, Namen, da bode to odškodbo tirjal, je tožitelj po dokazu s pričami tožencu naznanil (čl. 336 trg. zak.). Na vsak način je bil tožitelj upravičen storiti nadomestni kup ter zahtevati razliko kupne cene za odškodnino. Zakon pa ne ukazuje, da je poprej kupiti drugo vino, predno je smeti odškodbe tirjati. Odškodbeno svoto bilo je določiti po čl. 283. trg. zak. Tožitelj opira zahtevano svoto na pogojeno določeno kupno ceno s stroški za prevoz vina tja, kjer ima svoj obrt, in na prodajno ceno vina na debelo, vštévši tudi dano aro. Po mnenji zvedencev je tožitelj manjšo svoto zahteval, nego li račun znaša. Višje sodišče je zahtevano odškodnino znižalo za več nego tretjino, imelo pri tem tudi krivdo tožiteljevo v čisljih ter nanašalo se na § 1304. obč. drž. zak. Ni torej, za kar bi se bilo pritožiti zoper razsodbo drugega sodnika.

Kazensko pravo.

a) Zanimivejše razsodbe v obrano zakona (§§ 33. in 292. kaz. pr. r.).

XI.

K razlagi §§ 19. do 22. tisk. zak.

V Celjskem časopisu »Deutsche Wacht« z dne 29. avg. 1889 bil je priobčen uvodni članek pod naslovom »Eine Pervakenbank«,

Obrača se članek zoper južno-štajersko hranilnico v Celji, češ, da je njej poglavitni namen služiti slovensko-narodnim interesom. Koncem članka je citati o ustanovljenji (ironično »Pervakenbank« imenovane) južno-štajerske hranilnice to-le: »Wie mit unserer Cilli'er Sparcassa, so steht es mit allen Sparcassen in den Bezirken, die an die Gebiete jener fünf Bezirksvertretungen angrenzen, welche auf den Altar der nationalen Unduldsamkeit ganze 10.000 fl. niedergelegt haben, um die Einlagen der Pervakenbank vor Verlusten zu schützen. Wahrhaftig eine geringe Garantie gegenüber den Eventualitäten, welchen die Einlagen ausgesetzt sind.« Ravnateljstvo hranilnice pošlje uredništvu rečenega časopisa na podlagi § 19. tisk. zak. popravek, kateri bistvenega toliko pove, da je neresnična člankova trditev, kakor bi tistih 10.000 gld., katere je dalo pet okrajnih zastopov, ustanoviteljev južno-štajerske hranilnice, bilo jedino jamstvo vlagateljem, kajti po pravilih, potrjenih od oblasti, prevzelo je teh pet zastopstev, in deželni odbor je to odobril, jamstvo za zavod sploh, torej celo neomejeno, in vrhu tega dalo še 10.000 gld. v posebno poroštvo za vloge in njihovo obrestovanje po pravilih, tako da bi vseh 54 občin v teh okrajih moralo skrbeti za zavodove obveze, ako bi ne zalegel rečeni donesek. Tudi se popravlja izraz »Pervakenbank« tako, da zavod ni banka, nego hranilnica, ustanovljena po regulativu, v Avstriji veljavnem.

»Deutsche Wacht« je priobčila ta popravek, toda brez napisa in podpisa, potem prenašajoč nekatere stavke, a izpustivši druge. Potem tudi popravek ni bil natisnen v oddelku, ki ga ima list za uvodne članke, nego v rubriki »Rundschau«. In konečno še bil je potisnen v beležko z nadpisom »Boulanger, der brave General« in sicer tako, da je pretrgal besedilo te beležke v sredi stavka in ga torej manjpozorni čitatelj ni mogel zapaziti.

Ravnateljstvo južno-štajerske hranilnice je zategadelj naperilo zoper urednika Alwina E. obtožbo zaradi prestopka §§ 19. in 22. tisk. zak. Obtoženca k glavni obravnavi ni bilo, a njegov zastopnik je dejal, da po njegovih mislih obtoženec ni bil dolžan ničesar popraviti, ker grajani uvodni članek sploh ne poroča nikakih dogodeb, in gotovo ne neresničnih, sicer pa da je obtoženec izpolnil dolžnost, če jo je imel, ker popravek je izišel prav na tistem mestu (t. j. na 2. str., 3. predal lista), kjer je bil članek, ki ga je bilo popraviti.

Mestno-deleg. okrajno sodišče Celjsko je spoznalo obtoženca Alwina E. z razsodbo z dne 10. septembra 1889, št. 3190 krivim prestopkov po §§ 19., 21. in 22. tisk. zak. ter obsodilo ga po §§ 267. kaz. zak. in 21. tisk. zak., uporabivši § 266. kaz. zak., v denarno kazen 5 gold. ali 24 ur zapora. Okrajno sodišče je sodilo, da je ravnateljstvo južno-štajerske hranilnice smelo zahtevati, naj se popravijo poročila o zavodu v omenjenem članku, da je odgovorni urednik časopisa »Deutsche Wacht«, potisnivši popravek pod »Rundschau« v beležko z naslovom »Boullanger, der brave General«, namestu da ga je uvrstil v rubriko uvodnih člankov, branil se brez razloga dati popravek v tisek po zakonovem načinu; da je naposled zakon prekršil, ko popravka ni po § 22. tisk. zak. priobčil neizpremenjenega, nego brez nadpisa in podpisa, izpustivši nekatere stavke in prenaledivši druge.

Zoper to obsodbo se je obsojenec poprijel vzklica. Pri vzklicni obravnavi sta obtoženec in zagovornik še poudarjala, da je popravek petkrat daljši nego li članek, ki ga je bilo popraviti. Okrožno sodišče Celjsko kot vzklicno sodišče je ugodilo vzklicu z razsodbo z 31. okt. 1889, št. 14649 ter oprostilo obtoženca po §-u 259., št. 3 kaz. pr. r. od obtožbe. Sodilo je tudi vzklicno sodišče, da urednik članka, ki mu je kot popravek poslan bil, ni priobčil v listu na pravem kraji, pač pa v izpremenjeni obliki, toda spoznalo je, da se je urednik po pravici branil popravka, češ, da v popravljenem članku niti ni trditve, da je tistih 10.000 gld., katere so dali peteri okrajni zastopi in ki jih članek omenja, jedino jamstvo vlagateljem, da je zaradi besedij tega stavka lahko tudi še kaka druga občna garancija poleg imenovane, specijalne in prav res kot nezatne popisane garancije, da se zatorej pisanje, kateremu je ime popravek, nikakor ne kaže kot poprava poročane, baje neresnične dogodbe, nego največ kot dopolnilo, pojasnilo izvestja, resničnega samega po sebi. Poudarja tudi vzklicno sodišče, da za obseg popravka, ki ga je brezplačno tiskati, naj ni merodaven ves, poprave potreben članek, nego le stavek, ki ga je popraviti v njem. Potem da obtoženec ni bil obvezan, dati v tisek brez odplačila poslanega popravka, kateri je več nego dvakrat daljši, in zatorej je upravičen bil, ko ni hotel vsprejeti popravka, ker ravnateljstvo hranilnično ni niti plačalo niti plačati obljubilo uvrstnine.

Na to je prišla pritožba ničnosti v obrano zakona in kasa-
cijsko sodišče je s plenarno odločbo z dne 17. aprila 1890,
št. 1631 izreklo: Z razsodbo ^{okrajnega} sodišča Celjskega kot vzklic-
nega sodišča v prestopkih z dne 31. okt. 1889, št. 14649, katera
Alwina E., odgovornega urednika časopisa »Deutsche Wacht«
oprošča od obtožbe zaradi prestopkov po §§ 19., 21. in 22. tisk.
zak. z dne 17. dec. 1862, drž. zak. 1863 št. 6, prekršen je zakon
in sicer v §§ 19., 21. in 22. tisk. zakona.

Razlogi:

1.) Uže to, da po mnenji okrožnega sodišča članek »Eine Per-
vakenbank« kar nič ne trdi, da jedino le fond 10.000 gld. daje var-
nost za izpolnjevanje obvez južno-štajerske hranilnice, vzbuja for-
malne pomisleke. Kajti sodni dvor pozabi, razlagajoč si članek, da
je v njem beseda »ganze« (10.000 gld.), katera vendar le odloči
smisel članka. A tudi ne glede na to je pomota juristični nazor,
iz katerega se snuje razsodba, češ, da je pravica popravljanja dana
samo tedaj, kedar se trdi pozitivno neresnična dogodba, a ne tedaj,
kedar se nepopolno popisuje, kedar se zamolčijo resnične dogodbe,
ter tako prevrača stanje stvari, priobči torej stvarno neresničen
popis. Tako pa je tukaj. Kajti brezdvomno bi sleharen nezapleten
čitatelj, ki bi šele po grajanem članku spoznal imovino južno-šta-
jerske hranilnice, moral si misliti, da je rečeni fond jedina hranil-
nična varnost, ker ta članek govori jedino le o 10.000 gld. garan-
cijskega fonda, češ, da je jako majhen, molči pa o vsaki drugi
varnosti za vlagatelje. Če je članek razpravljal garancije sploh,
katere nudi hranilnica, in če se je vprašal, so li zadostne, onda bila
naj bi podana slika postala prava, bil naj bi govor o vseh var-
nostih, ki jih daje hranilnica. Ako pa se to ni zgodilo, ako se je
zamolčala varnost in to najboljša (neomejeno jamstvo peterih
okrajnih zastopov), ta popis ni bil več po resnici in treba mu je
bilo popravka. Tako je ta nazor prirodni, da skoraj ni treba kazati
tu na pozitivna zakonova pravila, tako na § 300. kaz. zak., kjer se
»prevračanje dogodeb« tako ceni kakor »neresnične navedbe«. Ko-
likor se torej prostilna sodba opira na nazor, da pravico poprav-
ljanja ustanavlja zgol pozitivna napačna navedba, a ne nepopolni,
prevračajoč popis, ta razsodba prekršuje zakon v § 19. tisk. zak.

2.) A tudi celo tedaj, če bi bilo môči vzklicnega sodišča stališče, katero se pod 1.) ometa, spoznati za upravičeno, ne bi oprostitev od obtožbe bila osnovana, kolikor se nanaša tudi na § 22. tisk. zak. To določilo obvezuje urednika, da mora natisniti »neizpremenjena in brez kakeršnega koli vpletka« pisanja, zaznamovana v §§ 19. in 20. tisk. zak. Po našem tisk. zak. je to ustanovilo čisto nezavisno od § 21. tisk. zak., s katerim tudi nima iste kazni. Oba delikta (prestopok §-a 21. in prestopok §-a 22. tisk. zak.) se lahko skupaj namerita, kakor tukaj-le; ni, da bi moralo tako biti, ker lahko je tu prekršek jednega zakonovega določila, ne da bi se vprašalo po drugem. § 21. tisk. zak. rešuje vprašanje, kako je kazniti urednika, ki se je neosnovano branil, storiti svojo dolžnost poprave sploh ali vsaj po zakonitem načinu (§§ 19. in 21. tisk. zak.) Po njem je torej odločiti, ali je v posameznem slučaju imel urednik po zakonu dovolj razloga, da se je branil vsprejeti popravek, ali se je osnovano tega branil. Samo za odgovor na to vprašanje je merodavno razmišljanje, ali grajani članek res obsega dogodbo, katero je popraviti, ali popravek obsega samo to, kar se tiče dogodob itd. Drugo, od pravice urednikove, da se sme braniti, čisto različno vprašanje rešuje § 22. tisk. zak. Le-ta prepoveduje nepogojno, da bi se kaj izpustilo ali pritaknilo v popravkih, kateri pridejo v tisek. S tem bodi varovana pravica popravljalčeva, da ga čuje javnost in da on pove samo tisto, a tudi vse tisto, kar po njegovih mislih služi popravku dogodob, ne da bi ga motilo kako prevračanje, katero lahko nastane, ako se kaj izpusti ali pritakne. Ta v § 22. ustanovljena dolžnost urednikova nima ničesar opraviti z njegovo pravico po §-u 21. tisk. zak., da sme zavrnuti popravek. Zmotna bi torej bila misel, da se urednik tedaj, kadar je upravičen popravek zavrnuti iz kakega razloga po § 21. tisk. zak., lahko odreče tej pravici, da pa lahko popravek, ki sicer po zakonu ni popravek, priobči izopačivši ga s tem, da je kaj izpustil ali pa pritaknil. Res se § 22. tisk. zak. sklicuje na »spise, zaznamovane v §§ 19. in 20. tisk. zak.« Toda izraz se ne prilega zgolj takim popravkom, ki so po vseh zakonovih propisih; ti propisi so v §§ 19. do 21. tisk. zak.; nego izraz obsega po svoji besedi vsa tista pisanja, ki so formalno popravki, to so vsa tista, ki se po § 21. tisk. zak. kažejo kot »kak po določbah §§ 19. in 20. tisk. zak. za sprejetev podan spis«. Saj je formalni značaj popravka (kot izvestja,

katero hoče popraviti, četudi dejanski ne popravlja) pripoznava tudi tako, da naj po trdni sodni praksi sodnik ne pretresa materialne resnice v popravku. Če torej urednik misli, da lahko z razlogom zabranjuje popravek, onda naj stori, da bode to razsodil sodnik po smislu § 21. tisk. zak.; lahko se brani upravičen, in tedaj ga ne doleti nikaka kazen; nikdar pa to ne more uredniku dajati pravice, da bi se pregrešil zoper jasni propis § 22. tisk. zak. nad popravkom samim (nad duševno svojino popravljalčevo). Res zakon dopušča zavrniti popravek, ki nima dotične oblike, in to prisili popravjalca indirektno, da popravek sestavi po zakonu. A uredniku brani predrugačiti popravek § 22. tisk. zak. Ker se sodni dvor tega ozira ne drži in ker je, četudi spoznavši, da je popravek južno-štajerske hranilnice izišel v »Deutsche Wacht« izopačen, vender-le obtoženca oprostil tudi prestopka po § 22. tisk. zak., onda je s tem prav tu prekršil zakon.

3.) Rzsodba okrožnega sodišča Celjskega je naposled prekršila § 19. tisk. zak., ker je izrekla, da se je urednik tudi zategadelj upravičeno branil, priobčiti popravek po zakonu, ker ravnateljstvo hranilnice ni bilo niti plačalo uvrstnin za popravek, niti izjavilo, da je v to voljno. Ali obtoženi urednik ni zahteval plačila uvrstnin in sploh stoprav pri vzklicni obravnavi se je s tem zagovarjal, da je hranilnično ravnateljstvo obvezano plačati uvrstnine. Ne glede na to pa pokaže se takoj, če se le pogleda popravek ter primerja s popravila potrebnim člankom, da je popravka po obsegu veliko manj nego članka, zoper katerega je obrnen, da torej tu ne more biti ni najmanjšega govora o zakonovem pogoji za plačevanje uvrstnin, pogoji tem, če popravek presega dvojno mero članka, ki ga je popraviti. Povse zmotna in jasnim besedam zakonomim protivna pa je rzsodbi podložena misel, češ, da je besedo »članek« v 2. odst. § 19. tisk. zak. tako tolmačiti, da z njo ni misliti vsega sestavka, zoper katerega meri popravek, nego v članku le tisti stavek, ki ima v sebi grajano trditev. Gotovo bi se bil zakon v tem slučaju moral poprijeti drugačnega izraza, a ne podanega; saj tudi nemški, avstrijskemu tiskovnemu zakonu jako podobni tisk. zakon iz l. 1874 ima na analognem mestu (čl. 11 odst. 3) izraz »zu berichtigende Mittheilung« in sicer z namero, jasno izposvetovanj za zakon, da se pravica brezplačnega popravila mnogo bolj utesni, nego li po našem zakonu.

Zaradi tega bilo je ugoditi ničnostni pritožbi, katero je generalna prokuratura oglasila v obrano zakona.

b) Oče nima pravice vlagati ugovora v imenu svojih nedol. sinov.

Državno pravdnništvo v Lj. je dné 21. maja 1890, št. 2451 dvignilo obtožbo proti nedol. Janezu in Tonetu P. in sicer proti prvemu zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe po § 152, a proti obema tudi po § 157 kaz. zak.

Proti tej obtožbi je njiju oče, kot zakoniti zastopnik svojih nedoletnih sinov, po svojem izkazanem pooblaščenju pravočasno vložil ugovor. A višje deželno sodišče v Gradcu je z naredbo z dne 18. junija 1890, št. 5981 ta ugovor zavrnilo kot nedopusten: kajti tega pravnega leka se sme poprijeti jedino le obdolženec sam, ne pa kedo drugi za njega.

Književna poročila.

Schematismus dor Notare und Notariatscandidaten im Grazer Obergerichtsprengel. Zusammengestellt von Dr. Emerich Herlinger, k. k. Notar in Mautern. Graz. 1890.

Ta 20 strani obsežna knjižica bode zanimala slehernega beležnika ali kandidata. Zlasti jo priporočamo tistim pravnikom, ki hoté na novo vstopiti v ta stan. Nekatero podatke gl. med drobnimi vestmi denašnjega lista.

Zakon od 9. svibnja 1889 o zadrugah u Hrvatskoj i Slavoniji. S propisi i tumačenjem. Sastavio M. Vežić. Tisak i naklada knjižare Lavoslava Kleina u Požegi. 1890.

Izraeličani i vršenje patronatskoga prava. Napisao dr Šandor pl. Breztyensky. Knjižara Dioničke tiskare. Zagreb.

Državni zakonik v slovenski izdaji. Kos LVI. Izdan in razposlan dne 16. oktobra 1889. 164. Razglas finančnega ministerstva od 12. oktobra 1889, da se colnijska podružnica na osrednjem kolodvoru kraljevo-ogrskih državnih železnic v Budimpešti pooblašča za uvozno odpravo poslatev brzinskega blaga, katere po progah kraljevo-ogrskih državnih železnic prihajajo iz inozemstva in so namenjene v Budimpešto. 165. Razglas finančnega ministerstva od 15. oktobra 1889, o colnem ravnanju s hidrosulfitno zmesjo. — Kos LVII. Izdan in razposlan dne 26. oktobra 1889. 166. Razglas finančnega ministerstva od 6. oktobra 1889,